

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

*Факультет № 6
Кафедра соціології та психології*

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни «Засади сучасної науково-дослідної та дослідно-
експериментальної діяльності в Україні»
обов'язкових компонент
освітньо-наукової програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

081 «Право»

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології факультету № 6
(протокол від 15.08.2023 № 8)

Розробник: професор кафедри соціології та психології, доктор педагогічних наук, доцент Марченко О. Г.

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор психологічних наук, професор Євдокімова О. О.
2. Завідувач кафедри льотної експлуатації та безпеки польотів Льотної академії Національного авіаційного університету, доктор технічних наук, професор Тимочко О. І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4; Загальна кількість годин – 120 Кількість тем – 10	08 Право 081 Право Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти	Навчальний курс - 1; Семестр № 2; Вид підсумкового контролю – екзамен.
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання: Лекції – 20 год; Семінарські заняття – 40 год; Практичні заняття – 0 год; Лабораторні заняття – 0 год; Самостійна робота – 60 год. Індивідуальні завдання: Курсова робота – 0; Реферати (тощо) – 1.	заочна форма навчання: Лекції – 10 год; Семінарські заняття – 14 год; Практичні заняття – 0 год; Лабораторні заняття – 0 год; Самостійна робота – 96 год. Індивідуальні завдання: Курсова робота – 0; Реферати (тощо) – 1.	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Засади сучасної науково-дослідної та дослідно-експериментальної діяльності в Україні» є формування у здобувачів освіти знань нормативно-правових, теоретичних засад, практичних умінь практичних організації науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні.

Основні завдання курсу «Засади сучасної науково-дослідної та дослідно-експериментальної діяльності в Україні»:

ознайомлення здобувачів вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня із системою та компетенцією державних органів, які забезпечують управління та регулювання науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні;

вивчення нормативно-правових актів, які регламентують організацію науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні;

формування практичної готовності до наукової організації фундаментальних і прикладних наукових досліджень, проектних розробок, контролю та коригування їх результатів.

Міждисциплінарні зв'язки: з навчальними дисциплінами «Філософія науки», «Філософія права», «Методологія дисертаційного дослідження та мовні особливості наукового стилю», «Забезпечення та захист інтелектуального права».

Очікувані результати навчання:

внаслідок вивчення курсу здобувач повинен **знати:**

- систему органів державного управління та регулювання науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні;
- положення нормативно-правових актів, які регламентують організацію науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні;
- основи правового регулювання міжнародного трансферу результатів науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності;
- сутність, види, суб'єкти, об'єкти, результати науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності;
- особливості науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності у закладах вищої освіти;
- вимоги щодо дотримання академічної доброчесності та захисту інтелектуального права авторів науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт.

вміти:

- організовувати процес науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності;
- застосовувати загальнонаукові і спеціально-юридичні методи у науково-правових дослідженнях;
- здійснювати правове забезпечення на всіх етапах реалізації науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт;
- коректно опрацьовувати бібліотечно-бібліографічні джерела та Інтернет-ресурси реалізації науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:	
Інтегральна компетентність	I. Здатність застосовувати концептуальні та методологічні знання для вирішення значущих проблем у галузі держави і права, що передбачає застосування правових інститутів, норм, наукових положень, доктрин, принципів, а також організацію і проведення досліджень із подальшим впровадження інновацій в практично-перетворювальну діяльність.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-1. Здатність до критичного осмислення суспільних та галузевих процесів і явищ.
	ЗК-2. Здатність сформулювати теоретичну або прикладну проблему, яка потребує роз'язання.
	ЗК-3. Здатність бачити поліваріативність підходів до розв'язання сформульованої проблеми, а також сформулювати алгоритм її вирішення.
	ЗК-4. Здатність застосування знання під час наукового пошуку і у практичних ситуаціях.
	ЗК-5. Здатність започаткування, планування, реалізація та коригування самостійних досліджень

	на відповідному кваліфікаційному рівні.
	ЗК-6.Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, в тому числі іноземних.
	ЗК-9. Здатність генерувати нові ідеї (креативність), синтезувати комплексні ідеї.
	ЗК-10. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
	ЗК-11. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності).
	ЗК-12. Здатність працювати в міжнародних наукових проєктах.
	ЗК-13. Здатність розробляти наукові проєкти та управляти їх реалізацією.
	ЗК-14Здатність організовувати та керувати роботою творчих професійних колективів.
	ЗК-15Здатність оцінювати результати наукових досліджень інших науковців за об'єктивними критеріями
Спеціальні (фахові) компетентності	СК-8. Формування умінь застосовувати традиційні та новітні методи й інструменти наукового пошуку.
	СК-10. Формування умінь ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення правових норм, а також знання практики їх застосування.
	СК-11. Формування умінь критично оцінювати результати наукових пошук, інноваційний характер одержаних результатів і на цій основі підвищувати рівень своєї професійної діяльності, включаючи безперервний саморозвиток та самовдосконалення.
	СК-13. Формування умінь і навичок доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію про ідеї, проблеми, ухвалені рішення, досвід та аргументації; відданість розвитку нових ідей або процесів у передових контекстах професійної та наукової діяльності.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема № 1. Система державних органів управління та регулювання науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні.

Система державних органів управління та регулювання відносин у сфері науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні.

Компетенції відповідних державних органів управління та регулювання науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні.

Тема № 2. Законодавчі та нормативно-правові акти в галузі державного управління та регулювання науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні.

Законодавча база державного управління та регулювання науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні. Підзаконні нормативно-правові акти, що регламентують науково-дослідну та дослідно-конструкторську діяльність в Україні.

Тема № 3. Правове регулювання міжнародного трансферу результатів науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.

Урахування зарубіжного досвіду функціонування мережі трансферу результатів науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності. Мережа трансферу результатів науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні: питання правового забезпечення на сучасному етапі. Державна політика України у сфері трансферу технологій в умовах євроінтеграції.

Тема № 4. Наука як система знань і сфера людської діяльності: поняття, ознаки, класифікація, функції.

Система наукових знань: факти, поняття, закономірності, наукові ідеї, гіпотези, закони, теорії, групи теорій. Аксиома, постулат, принцип, концепція, положення, судження як складники системи наукових знань. Наука як єдність наукової, науково-технічної, а також науково-педагогічної та науково-організаційної діяльності. Класифікація наук. Класифікація наукових досліджень. Функції науки.

Тема № 5. Науково-дослідна та дослідно-конструкторська діяльність: сутність, види, суб'єкти, об'єкти.

Наукова діяльність - інтелектуальна творча діяльність, спрямована на одержання нових знань та (або) пошук шляхів їх застосування, основними видами якої є фундаментальні та прикладні наукові дослідження. Правовий статус суб'єктів наукової (науково-технічної) діяльності. Науково-дослідна та дослідно-конструкторська роботи як різновиди наукової (науково-технічної) роботи та об'єкти науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.

Тема № 6. Науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР): правове, інформаційне, нормативне, патентно-ліцензійне, матеріально-технічне забезпечення.

Науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР) як сукупність робіт, спрямованих на отримання нових знань та їхнє практичне застосування при створенні нового виробу або технології. Поняття наукової проблеми. Типові етапи НДДКР. Технічне завдання. Вимоги щодо оформлення

результатів НДДКР. Звіт НДДКР як науково-технічний документ.

Тема № 7. Форми, види науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності у закладах вищої освіти.

Форми науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності у закладах вищої освіти: виконання НДР за комплексними та індивідуальними науковими темами; участь у реалізації державних і галузевих наукових програм; виконання договірних наукових досліджень на замовлення; участь у міжнародних наукових проєктах тощо. Види навчально-дослідної роботи студента: реферат, курсова робота (реферативна, дослідницька), дипломна робота (дипломний проєкт, дипломний твір), магістерська робота.

Тема № 8. Загально-наукові та спеціально-юридичні методи досліджень на правову тематику.

Загально-наукові підходи: аналізу та синтезу, індукції і дедукції, сходження від абстрактного до конкретного, ідеалізації та формалізації, системний підхід. Логічні підходи, що мають нормативний характер: закон тотожності, закон протиріччя, закон виключення третього та закон достатньої підстави. Спеціально-юридичні підходи: методи вибіркового спостереження, таблично-графічні методи, методи за видами аналізу; методи прогнозування.

Тема № 9. Бібліотечно-бібліографічні джерела та Інтернет-ресурси науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.

Класифікація інформаційного забезпечення науково-дослідного процесу за ознаками: професійно-інформаційна комунікація; пізнавальність інформації; зміст інформаційного забезпечення. Первинні та вторинні джерела інформації. Прийоми пошуку інформації в бібліотеці. Комп'ютерні технології пошуку інформації. Порядок обробки та групування інформації. Державний стандарт, що установлює види бібліографічних посилань, правила та особливості їхнього складання та розміщення в текстах.

Тема № 10. Експертиза як невід'ємна складова науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.

Наукова експертиза у складі діяльності державної наукової установи. Порядок призначення експертів НДДКР за Комплексними темами та договорами. Академічна свобода та академічна доброчесність: поняття, принципи, форми порушення, правові аспекти. Правова охорона результатів науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 2							
Тема № 1. Система державних органів управління та регулювання науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні.	12	2	4	-	-	6	екзамен
Тема № 2. Законодавчі та нормативно-правові акти в галузі державного управління та регулювання науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні.	12	2	4	-	-	6	
Тема № 3. Правове регулювання міжнародного трансферу результатів науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності	12	2	4	-	-	6	
Тема № 4. Наука як система знань і сфера людської діяльності: поняття, ознаки, класифікація, функції.	12	2	4	-	-	6	
Тема № 5. Науково-дослідна та дослідно-конструкторська діяльність: сутність, види, суб'єкти, об'єкти.	12	2	4	-	-	6	
Тема № 6. Науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР): правове, інформаційне, нормативне, патентно-ліцензійне, матеріально-технічне.	12	2	4	-	-	6	
Тема № 7. Форми, види науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності у закладах вищої освіти.	12	2	4	-	-	6	
Тема № 8. Загально-наукові та спеціально-юридичні методи досліджень на правову тематику.	12	2	4	-	-	6	
Тема № 9. Бібліотечно-бібліографічні джерела та Інтернет-ресурси науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.	12	2	4	-	-	6	

Тема № 10. Експертиза як невід'ємна складова науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.	12	2	4	-	-	6	
Всього за семестр № 2:	120	20	40	-	-	60	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 2							
Тема № 1. Система державних органів управління та регулювання науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні.	14	2	2	-	-	10	екзамен
Тема № 2. Законодавчі та нормативно-правові акти в галузі державного управління та регулювання науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні.	12	-	2	-	-	10	
Тема № 3. Правове регулювання міжнародного трансферу результатів науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності	10	-	-	-	-	10	
Тема № 4. Наука як система знань і сфера людської діяльності: поняття, ознаки, класифікація, функції.	12	-	2	-	-	10	
Тема № 5. Науково-дослідна та дослідно-конструкторська діяльність: сутність, види, суб'єкти, об'єкти.	14	2	2	-	-	10	
Тема № 6. Науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР): правове, інформаційне, нормативне, патентно-ліцензійне, матеріально-технічне забезпечення.	14	2	2	-	-	10	
Тема № 7. Форми, види науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності у закладах вищої освіти.	10	-	-	-	-	10	
Тема № 8. Загально-наукові та спеціально-юридичні методи досліджень на	14	2	2	-	-	10	

правову тематику.							
Тема № 9. Бібліотечно-бібліографічні джерела та Інтернет-ресурси науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.	14	2	2	-	-	10	
Тема № 10. Експертиза як невід'ємна складова науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.	6	-	-	-	-	6	
Всього за семестр № 2:	120	10	14			96	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни				Література:
Тема № 1. Система державних органів управління та регулювання науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні.				
		Уточнити компетенції державних органів у сфері науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності: Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України; Національна рада України з питань розвитку науки і технологій; Міністерство освіти і науки України, інші центральні органи виконавчої влади, державні наукові установи.		Нормативно-правові акти - 1, 5; Основна - 3,4; Допоміжна – 3; Інтернет-ресурси - 2
Тема № 2. Законодавчі та нормативно-правові акти в галузі державного управління та регулювання науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні.				
		Проаналізувати зміст Законів України «Про наукову та науково-технічну діяльність», «Про інформацію», «Про освіту», ДСТУ на предмет правового регулювання науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.		Нормативно-правові акти - 3, 4, 5, 9; Основна - 3,4; Допоміжна – 3; Інтернет-ресурси – 2, 3.
Тема № 3. Правове регулювання міжнародного трансферу результатів науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.				
		Визначити функції та завдання мережі трансферу від розробників до користувачів результатів науково-технічної діяльності. Проаналізувати діяльність національних мереж трансферу технологій на предмет правового забезпечення. Вивчити закордонний досвід трансферу технологій, зокрема результатів науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.		Нормативно-правові акти - 3, 6, 8; Основна - 1, 2; Допоміжна – 1, 2; Інтернет-ресурси – 1.
Тема № 4. Наука як система знань і сфера людської діяльності: поняття, ознаки, класифікація, функції.				

	Уточнити сутність науки як теоретичної систематизації об'єктивних знань про дійсність; одна з форм суспільної свідомості, сферою суспільного життя, діяльністю людей, яка полягає у здобутті нових, а також у використанні вже існуючих знань. Класифікація наук, яка передбачає розкриття їх взаємозв'язку на основі певних принципів та вираження зв'язку наук у вигляді логічно обґрунтованого їх розташування (або ряду).	Нормативно-правові акти - 2, 3, 4, 6, 7; Основна - 1, 3, 5; Допоміжна – 3; Інтернет-ресурси – 1.
Тема № 5. Науково-дослідна та дослідно-конструкторська діяльність: сутність, види, суб'єкти, об'єкти.		
	Визначити сутність наукової (науково-технічної) роботи як наукових досліджень та науково-технічних (експериментальних) розробок, проведених з метою одержання наукового, науково-технічного (прикладного) результату. Визначити види наукової (науково-технічної) роботи: науково-дослідні, дослідно-конструкторські, проектно-конструкторські, дослідно-технологічні, технологічні, пошукові та проектно-пошукові роботи, виготовлення дослідних зразків або партій науково-технічної продукції, а також інші роботи, пов'язані з доведенням нових наукових і науково-технічних знань до стадії практичного використання. Визначити суб'єкти (здобувачі освіти, наукові працівники, регіональні наукові центри, державні ключові лабораторії, Національний науковий центр) та об'єкти (науково-теоретичний, науково-технічний, прикладний результати) науково-дослідної, дослідно-конструкторської діяльності.	Нормативно-правові акти - 3, 5, 6, 9; Основна - 1, 3, 4, 5; Допоміжна – 3; Інтернет-ресурси – 1, 4.
Тема № 6. Науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи (НДДКР): правове, інформаційне, нормативне, патентно-ліцензійне, матеріально-технічне забезпечення.		
	Визначити етапи виконання науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, особливості організації науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт, їх правового, інформаційного, нормативного, патентно-ліцензійного, матеріально-технічне забезпечення на всіх етапах реалізації	Нормативно-правові акти - 3, 4, 5, 6, 9; Основна - 1, 3, 4, 5; Допоміжна – 3; Інтернет-ресурси – 1-5.
Тема № 7. Форми, види науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності у закладах вищої освіти.		
	Визначити форми науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності у закладах вищої освіти (за комплексними, індивідуальними, участь у реалізації державних і галузевих програмах, виконання наукових досліджень та ін. Види науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти: бакалаврські, магістерські роботи, індивідуально-дослідні завдання.	Нормативно-правові акти - 2, 3, 4, 6, 7; Основна - 3; Допоміжна – 3; Інтернет-ресурси – 1.
Тема № 8. Загально-наукові та спеціально-юридичні методи досліджень на правову тематику.		
	Вивчити загально-наукових дослідницьких методів: аналізу та синтезу, індукції і дедукції, сходження від абстрактного до конкретного, ідеалізації та формалізації, системний підхід. Уточнити особливості логічних методів, які носять нормативний характер, актуальних у дослідженнях на	Основна – 1, 4; Допоміжна – 1, 2; Інтернет-ресурси - 1

		правову тематику: закон тотожності, закон протиріччя, закон виключення третього та закон достатньої підстави. Вивчити спеціально-юридичні методи наукових досліджень на правову тематику: методи вибіркового спостереження, таблично-графічні методи, методи за видами аналізу, методу прогнозування.	
		Тема № 9. Бібліотечно-бібліографічні джерела та Інтернет-ресурси науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.	
		Вивчити види джерел інформації. Особливу увагу приділити вимогам до оформлення звіту з НДДКР як науково-технічного документа, пошуку інформації в бібліотеці, комп'ютерним технологіям пошуку інформації, порядку обробки та групування інформації.	Нормативно-правові акти – 3, 4, 9; основна – 3; Інтернет-ресурси – 1
		Тема № 10. Експертиза як невід'ємна складова науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.	
		Уточнити сутність експертизи науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності. Визначити способи перевірки ефективності НДДКР. Довести, що проведення експертизи забезпечує актуальність тем НДДКР, забезпеченню їх наукового та технічного рівня. Уточнити принципи академічної свободи. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності. Гарантії соціально-правового статусу суб'єктів науково-дослідної та дослідно-експериментальної діяльності.	Нормативно-правові акти – 3, 4, 6, 9; основна – 3, 4; допоміжна – 3; Інтернет-ресурси – 1, 3, 4

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми наукових есе

1. Наука як сфера людської діяльності.
2. Поняття про науку та її еволюцію. Наука як система знань.
3. Психологія та технологія наукової творчості.
4. Раціональна організація праці у процесі наукових досліджень.
5. Ефективність науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт: критерії та проблеми оцінювання.
6. Наукові та науково-педагогічні кадри.
7. Зміст та складові науково-дослідного процесу.
8. Науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
9. Права особи, стосовно якої порушено питання про порушення академічної доброчесності.
10. Спеціальні методи досліджень з правової тематики.
11. Історія розвитку бібліотек в Україні.
12. Види науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності у закладах вищої освіти.
13. Правовий статус суб'єкта науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.
14. Становлення наукознавства в Україні та закордоном.
15. Поглиблення інтеграції суспільних, природничих і технічних наук.

16. Особливості патентних досліджень.
17. Застосування ЕОМ у теоретичних дослідженнях.
18. Основи наукового моделювання.
19. Основні функції та етапи побудови моделей систем.
20. Сутність, особливості та стиль наукового мислення.
21. Психологічні аспекти формування наукового мислення.
22. Правові аспекти вирішення проблемних ситуацій наукової діяльності.
23. Логічні підходи в теоретичних дослідженнях.
24. Принципи наукової експертизи.
25. Математичні методи оцінювання ефективності науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.
26. Експертна діяльність наукових і науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти.
27. Авторське право: міжнародний вимір.

5.1.1.1. Вимоги до оформлення наукових есе

1. Обрану тему можна перефразовувати, звузити, розширити тощо.
2. Окрім реферативного опису робота обов'язково повинна містити виклад власних міркувань студента по обраній темі.
3. Робота повинна мати логічну структуру (вступ, основну частину, висновки).
4. При написанні основної частини рекомендується відштовхуватися від визначення ключових понять теми.
5. Використання не менше трьох літературних джерел, серед яких повинні бути представлені не тільки підручники, але й наукові праці дослідницького характеру (статті, монографії).
6. В якості літературних джерел допускається використання статей або інших оригінальних наукових матеріалів, узятих з мережі Інтернет. Але не готові реферати, курсові, контрольні роботи тощо.
7. Обов'язкова наявність посилань (у квадратних дужках) на використані літературні джерела.
8. Самостійність роботи – найголовніша обов'язкова вимога. Робота обов'язково проходить перевірку «на плагіат»; готові реферати, «викачані» з популярних студентських сайтів не приймаються.
9. Вимоги до оформлення письмової тематичної роботи:
 - 1) обсяг 8-10 листів формату А-4;
 - 2) шрифт – Times New Roman, кегль – 14;
 - 3) інтервал – 1,5;
 - 4) поля - всі по 2 см;
 - 5) вирівнювання – «по ширині».

5.1.2. Теми курсових робіт (не передбачено навчальним планом)

5.1.3. Теми наукових робіт

(не передбачено навчальним планом)

6. Методи навчання

Навчання з дисципліни проходить у формі: лекцій, практичних занять, а також самостійної та індивідуальної роботи. В процесі навчання використовуються наступні методи:

- лекції,
- інтерактивний метод,
- пояснювально-ілюстративний,
- метод наукового порівняння
- частково-пошуковий метод,
- метод виконання кейсу;
- дослідницький метод,
- метод проектів у формі індивідуальних/групових навчальних проектів,
- метод проблемного викладання.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль (екзамен)

1. Охарактеризуйте структуру державних органів, які регулюють науково-дослідну та дослідно-конструкторську діяльність.
2. Охарактеризуйте компетенції державних органів у сфері науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.
3. Основні законодавчі та підзаконні акти, що регламентують науково-дослідну та дослідно-конструкторську діяльність.
4. Складники системи наукових знань: факти, поняття, закономірності, наукові ідеї, гіпотези, закони, теорії, групи теорій.
5. Наука як єдність наукової, науково-технічної, а також науково-педагогічної та науково-організаційної діяльності.
6. Фундаментальні та прикладні наукові дослідження.
7. Класифікація наук та підстави для їх інтеграції.
8. Науково-дослідна та дослідно-конструкторська діяльність як види наукової (науково-технічної) діяльності.
9. Види науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності
10. Суб'єкти науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.
11. Об'єкти науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.
12. Систематизація результатів науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.
13. Типові етапи науково-дослідної роботи.
14. Технічне завдання НДДКР як науково-технічний документ.
15. Звіт НДДКР як науково-технічний документ.
16. Правові засади вітчизняного трансферу результатів науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.
17. Загальнонаукові методи наукових досліджень з правової тематики.
18. Логічні методи наукових досліджень з правової тематики.
19. Спеціально-юридичні методи наукових досліджень.
20. Класифікація інформаційного забезпечення науково-дослідного

процесу.

21. Види джерел інформації.
22. УДК як універсальна десятична класифікація інформації.
23. Прийоми пошуку інформації в бібліотеці.
24. Комп'ютерні технології пошуку інформації.
25. Порядок обробки та групування інформації.
26. Поняття наукової проблеми.
27. Академічна свобода: поняття, принципи.
28. Академічна доброчесність: порушення, правові аспекти.
29. Етика дослідника.
30. Правова охорона результатів науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.
31. Кібербезпека в системі науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності в Україні.
32. Урахування зарубіжного досвіду функціонування мережі трансферу результатів науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.
33. Державна політика України у сфері трансферу технологій в умовах євроінтеграції.
34. Наукова експертиза як невід'ємна частина наукового дослідження.
35. Особливості організації науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт.
36. Математичні методи оцінювання ефективності науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.
37. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності.
38. Загальнонаукові методи наукового дослідження.
39. Спеціально-юридичні методи наукових досліджень на правову тематику: методи вибіркового спостереження, таблично-графічні методи, методи за видами аналізу, методу прогнозування.
40. Поглиблення інтеграції суспільних, природничих і технічних наук.
41. Особливості правового, інформаційного, нормативного, патентно-ліцензійного, матеріально-технічне забезпечення на всіх етапах реалізації НДДКР.
42. Психологія та технологія наукової творчості.
43. Раціональна організація праці у процесі наукових досліджень.
44. Ефективність науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт: критерії та проблеми оцінювання.
45. Психологія та технологія наукової творчості.
46. Раціональна організація праці у процесі наукових досліджень.
47. Ефективність науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт: критерії та проблеми оцінювання.
48. Захист авторського права.
49. Правова основа патентних досліджень.
50. Правовий статус суб'єкта науково-дослідної та дослідно-конструкторської діяльності.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю:

- поточний контроль - 50 балів
- підсумковий контроль 50 балів.

Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни за семестр, визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені).

Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або інформальній освіті, які поширюється на дисципліни обов'язкової та вибіркової компонент, що за тематикою та змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим розділам, темам, індивідуальним завданням (курсова робота, контрольна робота тощо), які передбачені робочою програмою (силабусом) конкретної навчальної дисципліни. (Посилання на Положення про порядок визнання в Харківському національному університеті внутрішніх справ **результатів** навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або інформальній освіті http://univd.edu.ua/files/generaldocs/non_formal_education.pdf)

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських та практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи;
- оцінка роботи в малих групах.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни, рівень самостійної підготовки до занять.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи

враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (практичні) самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів, виконання прагматичних завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. ***Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.*** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

*Підсумкові бали
навчальної
дисципліни*

*Загальна кількість балів
(перед підсумковим
контролем)*

*Кількість балів за
підсумковим контролем*

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамену) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Умови визначення навчального рейтингу здобувача, а також вимоги і критерії оцінювання деталізовані нижче.

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ			
Вид роботи	Кількість	Максимум балів за 1	Разом
Робота на лекційному занятті	10	1	10
Робота на семінарському занятті	20	1,5	30
Індивідуальне завдання	1	10	10
Експериментальне тестування	1	50	50
Всього			100
ВИМОГИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ			
Вид роботи	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання	
Робота на лекційному занятті	1	Всі лекції з даного курсу мають інтерактивний характер, отже максимальну оцінку за роботу на лекції отримують здобувачі, які постійно включені в обговорення питань лекції.	
	0,5	Даний бал отримують здобувачі, які не беруть участі у обговоренні, втім демонструють уважність і не відволікаються від ходу лекції на сторонні справи	
	0	Здобувач не приймає участі в лекційному занятті, порушує дисципліну, не слухає викладача, постійно відволікається	
Робота на семінарському занятті	1,5	Здобувач бере участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача), виступає із змістовною доповіддю на питання за планом, проявляє ґрунтовну підготовку, висловлює власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріплює її аргументацією, правильно відповідає на уточнюючі питання	
	1	Здобувач бере участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача), за умови, що відповідь буде правильною і змістовною	
	0,5	Здобувач присутній на семінарському занятті, уважно слухає інших і іноді доповнює відповіді на питання заняття	

	0	Здобувач не приймає участі в занятті, порушує дисципліну, не слухає інших, постійно відволікається
Індивідуальне завдання	9-10	Індивідуальне завдання передбачає виконання здобувачем письмової роботи за обраною темою, яка має науковий характер і ґрунтується на аналізі інформації не менш ніж з трьох наукових джерел. Максимальну кількість балів отримують здобувачі, які демонструють належний рівень знань і розуміння теми, знайомство із основними тенденціями, виявляють аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	8-5	Індивідуальне завдання виконано частково та потребувало доопрацювання. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	4-1	Виконано частково, доопрацювання не було здійснене, терміни порушені. Роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить фактографічні неточності та/або необґрунтовані судження.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням вимог академічної доброчесності
Підсумковий контроль	1-50	<i>Підсумковий контроль (екзамен) проводиться у вигляді усних відповідей на білети, що включають три питання. У разі дистанційного навчання підсумковий контроль проводиться у вигляді тестів (50 питань) кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.</i>
	50-41	Відповіді на усі питання білету відтворюються в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Здобувач показує при цьому глибоке оволодіння матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.
	40-31	При відповіді на питання екзаменаційного білету відтворюється значна частина питань. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень, певною мірою може аналізувати, порівнювати та

		робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події. Але у відповідях допущені несуттєві помилки, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене власне ставлення до фактів.
	30-21	В відповіді відтворюються основні моменти питань без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але відповідь неповна, припускаються помилки, припущені неточності.
	20-1	Оцінюється відповідь, що містить рівень елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів питань. Здобувач виявив неспроможність в повному обсязі висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях припущені суттєві помилки.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS			
Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90–100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80–89	Добре	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома - трьома незначними помилками.

75–79	(«зараховано»)	C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
65–74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний не повністю , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань, містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60–64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
21–59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1–20		F	«Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-вр>.
2. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

3. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 р. № 848-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/848-19>.
4. Про інформацію: Закон України від 02.10.92 № 2658-XII (зі змінами 01.01.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>.
5. Про науково-технічну інформацію: Закон України від 25.06.93 № 3323-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3322-12#Text>.
6. Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки: Закон України від 11.07.2001 р. № 2623-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2623-14>.
7. Про освіту: Закон України від 05.07.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
8. «Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій»: Закон України № 45 01.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/143-16#Text>.
9. Про затвердження Порядку реєстрації та обліку відкритих науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт і дисертацій: Наказ Міністерства освіти і науки України від 27.10.2008 № 977. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0312-09#Text>.

Основна

1. Важинський С. Є., Щербак Т. І. Методика та організація наукових досліджень: навч. посіб. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. 260 с. (<https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/03/vajinskii-posibnyk.pdf>).
2. Новіков Є. А. Правове регулювання діяльності мережі трансферу технологій : монографія. Харків : НДІ ПЗІР НАПрНУ, 2019. 173 с. (<https://ndipzir.org.ua/archives/5995>).
3. Коробочка О. М. Методологія та організація наукових досліджень : конспект лекцій. Дніпродзержинськ : ДДТУ, 2015. 100 с. (<http://lib.istu.edu.ua/index.php?p=23&id=3740>).
4. Рябовол Л. Т. Система законодавства про наукову та науково-технічну діяльність. *Наукові записки. Серія: Право*. 2018. Вип. 5. С. 4-10. (https://www.cuspu.edu.ua/images/nauk_zapiski/pravo/5_2018/4-10.pdf).
5. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2016. 151 с. (<http://ep3.nuwm.edu.ua/3946/>).

Допоміжна:

1. Баранова Ю. О. Методологічні правила порівняльно-правових досліджень: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.01. Одеса, 2015. 28 с. (<http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/3225>).
2. Габаковська Х. В. Дослідницький підхід як елемент методології у сучасній юриспруденції: дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: 12.00.01. Івано-Франківськ, 2018. 207 с. (http://ek.nlu.edu.ua/cgi-bin/irbis64r_01/cgiirbis_64.exe?C21COM=S&I21DBN=PRAVO&P21DBN=PRAVO&S21FMT=fullweb&S21ALL=%28%3C.%3EU%3D340.115%28043.3%29%3C.%3E%29&FT_REQUEST=&FT_PREFIX=&Z21ID=&S21STN=1&S21REF=5&S21CNR=20).
3. Христинченко Н. П. Суб'єкти наукової діяльності в Україні. *Наше право*.

2014. № 5. С. 50-53. (http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Nashp_2014_5_10).

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. І. І. Вернадського www.nbuv.gov.ua.
2. Сайт Верховної Ради України (законодавство) <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/>
3. Сайт журналу «Право України» <http://pravoua.com.ua/>
4. Головний правовий портал України <http://www.ligazakon.ua/>
5. Сайт Конституційного Суду України <http://www.ccu.gov.ua>